

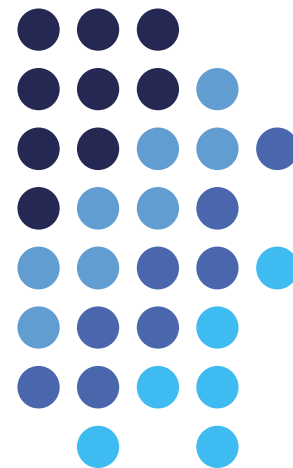
Dofinansowane przez
Unię Europejską

„PODNIESIENIE KOMPETENCJI KADRY DYDAKTYCZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ W DUBICZACH CERKIEWNYCH”

OID E10386812

**Tytuł prezentacji: Malta – krajobraz miodem
malowany.** Spojrzenie na położenie, przyrodę i gospodarkę.

Autor: Nina Dobosz-Karpiuk

Malta w pigułce

Nazwa oficjalna: Republika Malty

(malt. *Repubblika ta' Malta*)

Stolica: Valletta

(najdalej na południe położona stolica Europy)

Języki urzędowe: maltański i angielski

Waluta: Euro (€) – od 2008 roku

Ustrój: Republika parlamentarna

Religia dominująca: Katolicyzm

(ponad 360 kościołów na wyspach)

Ciekawostka: Ruch lewostronny

(pamiątka po panowaniu brytyjskim)

Ciekawostka

George Cross na fladze

Malta jest jedynym krajem, który posiada na swojej fladze narodowej odznaczenie wojskowe innego państwa.

Brytyjski król Jerzy VI nadał wyspie Krzyż Jerzego (George Cross) w 1942 roku za heroizm mieszkańców podczas oblężenia w czasie II wojny światowej.

Położenie geograficzne

Archipelag maltański
położony jest w samym
sercu Morza Śródziemnego.
Znajduje się na południe od
Sycylii i na północ od Afryki.
To sprawia, że Malta jest
pomostem kulturowym
i geologicznym.

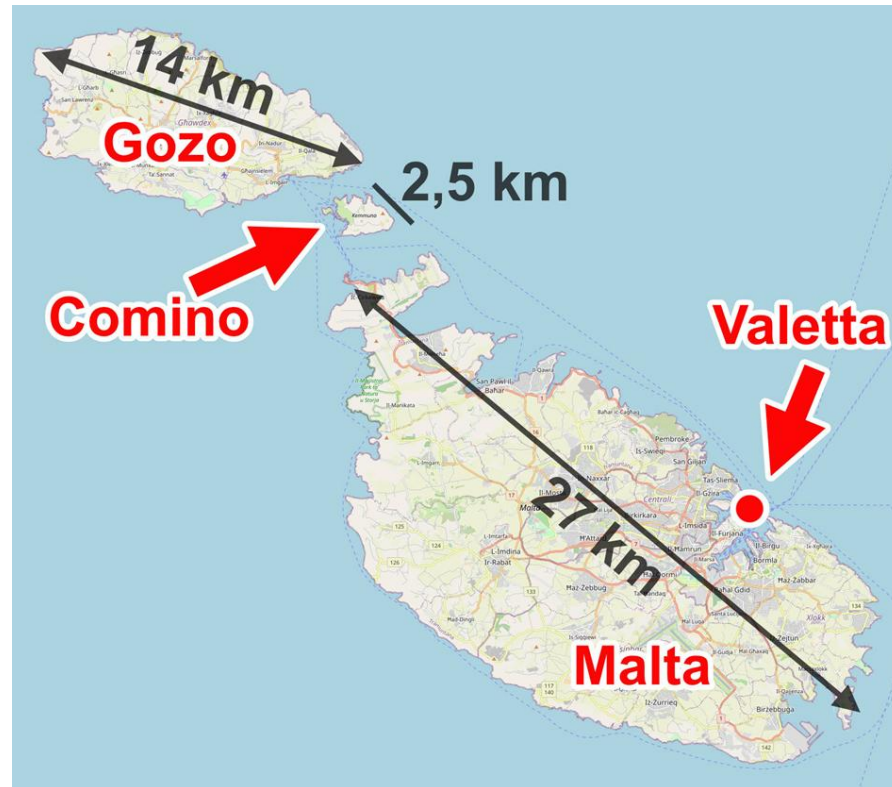

Struktura archipelagu

Archipelag maltański składa się z 27 wysp, z czego tylko trzy z nich są zamieszkane:

- Malta (246 km², największa, administracyjna),
- Gozo (67 km², rolnicza, spokojniejsza)
- Comino (3 km², turystyczny raj z Błękitną Laguną).

Całość to zaledwie 316 km².

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Linia brzegowa

Jest niezwykle urozmaicona.

Na wschodzie i południowym wschodzie dominują głębokie, naturalne porty (jak Grand Harbour), które determinowały historię militarną wyspy.

Zachód to spektakularne, pionowe klify (np. Dingli Cliffs), sięgające 253 m n.p.m.

27.01.2026

„PODNIESIENIE KOMPETENCJI KADRY DYDAKTYCZNEJ
SZKOŁY PODSTAWOWEJ W DUBICZACH CERKIEWNYCH”

Skąły osadowe

Malta jest zbudowana
niemal wyłącznie z
wapieni.

Kluczowy jest **wapień
globigerynowy** o
charakterystycznym
miodowym kolorze.

To on nadaje Malcie jej
unikalny,
monochromatyczny
wygląd.

Valletta, Malta

Wapień globigerynowy

- Wapień globigerynowy, z którego słynie Malta, powstał miliony lat temu na dnie morza z osiadających skorupki otwornic (rodzaj planktonu). To oznacza, że cała architektura wyspy to w rzeczywistości gigantyczne cmentarzysko mikroskopijnych istot morskich.
- Świeżo wydobyty wapień jest tak miękki, że można go kroić niemal jak masło lub rzeźbić zwykłą piłą ręczną. To dlatego maltańskie domy mają tak niesamowicie zdobione balkony i balustrady.
- Najciekawsze dzieje się po wystawieniu na słońce i wiatr. Pod wpływem utleniania kamień tworzy twardą, ochronną „skórkę”, która zmienia kolor na ciemniejszy (miodowy) i staje się niezwykle odporna na trudne, morskie warunki.
- Wapień globigerynowy to **jedyny** naturalny surowiec mineralny, który Malta wydobywa na dużą skalę i eksportuje. Bez niego wyspa nie tylko wyglądałaby inaczej, ale jej historia budowy potężnych fortów (jak Fort Ricasoli) byłaby niemożliwa.

Rzeźba krasowa

Ze względu na rozpuszczalność skał, mamy tu do czynienia z rozwiniętymi zjawiskami krasowymi. Brak tu wysokich gór, ale teren jest pofałdowany przez doliny zwane **wieds** – są to koryta dawnych rzek, które dziś wypełniają się wodą tylko po ulewnych deszczach.

Wied il-Mielaħ Window –
most skalny

Tektonika

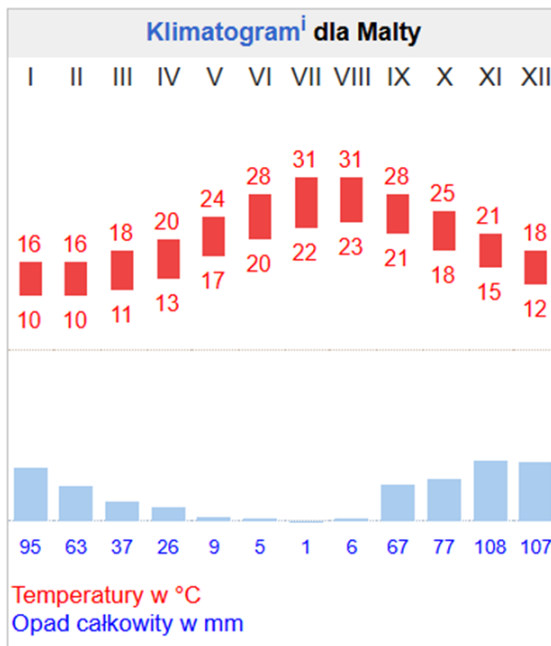
Wyspy leżą na tzw. płycie afrykańskiej, co skutkuje licznymi uskokami. To właśnie procesy tektoniczne i erozja morska stworzyły takie cuda jak Blue Grotto, czyli największej z grupy sześciu sąsiadujących ze sobą jaskiń, uformowanych w klifie przez działanie erozji morskiej. Wznosi się ona na wysokość ponad 40 metrów i ma głębokość 26 metrów.

Klimat

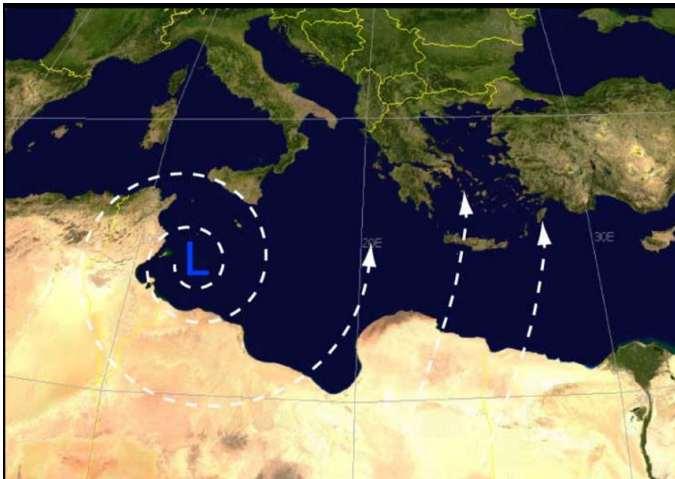
Klasyczny śródziemnomorski. Gorące, suche lata (często powyżej 30°C) i bardzo łagodne zimy. Słońce świeci tu przez ponad 300 dni w roku.

Wiatry

Kluczowy jest Sirocco – gorący, wilgotny wiatr znad Sahary, który przynosi pył i gwałtowny wzrost temperatury, oraz Mistral – chłodniejszy, przynoszący ulgę.

Wiatr sirocco wiejący z Afryki
w kierunku Europy Południowej.

Zarządzanie wodą

Na Malcie nie ma stałych rzek ani jezior. Rolnictwo i ludność polegają na wodach podziemnych (często zasolonych) oraz na **odsalarniach wody morskiej**. Systemy odwróconej osmozy pokrywają ponad połowę zapotrzebowania kraju – to technologiczne zwycięstwo nad geografiją.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Formacje roślinne

Dominuje **garig** (niskie krzewinki, tymianek, rozmaryn) oraz **makia** (wyższe zarośla, m.in. drzewa oliwne, szarańczyn).

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Endemity

Najważniejszą rośliną jest narodowy symbol – **Maltese Rock-centaury** (*Cheirolophus crassifolius*), występujący naturalnie tylko na klifach Malty i Gozo.

Ciekawostka

Skarb z Skały Grzyba (Fungus Rock)

Przy wyspie Gozo znajduje się skała, na której rośnie rzadka roślina pasożytnicza *Cynomorium coccineum*.

Zakon Maltański uważał ją za magiczny grzyb leczący rany i czerwonkę.

Skała była tak cenna, że pilnowali jej strażnicy, a za kradzież "grzyba" groziła śmierć lub dożywotnie galery.

Drzewa

Malta była niegdyś zalesiona, ale działalność człowieka (budowa statków, rolnictwo) doprowadziła do niemal całkowitego wylesienia.

Dziś jedynym zachowanym naturalnym lasem jest **Buskett Gardens**, założony przez Zakon Maltański jako teren łowiecki.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ornitologia

Dla ptaków takich jak
błotniaki, sokoły czy żółty,
Malta jest jedynym miejscem
na odpoczynek po przelocie
nad morzem.

Rezerwaty takie jak **Għadira**
czy **Simar** są kluczowe dla ich
przeżycia.

Rezerwat Ghadira jest największym
mokradłem na Malcie
i ważnym miejscem dla ptaków migrujących.

Gatunki lądowe

Ze względu na izolację, mamy tu ciekawą faunę bezkręgowców i gadów. Np. maltańska jaszczurka murowa (*Podarcis filfolensis*) – gatunek endemiczny.

Ciekawostka

Legenda o św. Pawle i wężach

Według legendy, gdy św. Paweł rozbił się u wybrzeży Malty, został ukąszony przez żmiję, ale nie odniósł żadnych obrażeń.

Od tego czasu uważa się, że wszystkie węże na wyspie straciły swój jad.

I rzeczywiście – na Malcie nie spotkasz żadnego gatunku jadowitego węża.

Posidonia oceanica

Prawdziwe bogactwo biologiczne Malty kryje się pod powierzchnią krystalicznie czystej wody.

Posidonia oceanica - trawa morska, czyli "płuca morza". Jej łąki chronią dno przed erozją i są żłobkiem dla setek gatunków ryb i skorupiaków. Jej obecność jest wskaźnikiem najwyższej czystości wody.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Bioróżnorodność

Spotykamy tu barakudy, samogłowy, a przy odrobinie szczęścia delfiny butlonose.
Jaskinie morskie są domem dla rzadkich koralowców.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Gospodarka Malty

Gospodarka Malty w dużym stopniu opiera się na sektorze turystycznym i handlu międzynarodowym.

Sektor usług stanowi ponad 86% PKB i zatrudnia 82% siły roboczej.

W sektorze usług kluczową rolę odgrywają również usługi finansowe, m.in. bankowe, płatnicze, ubezpieczeniowe, zarządzania aktywami finansowymi. Ich udział w maltańskim PKB wynosi 15%, generują one ok. 90% bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Przemysł wytwarza 12,5% PKB, a rolnictwo tylko ok. 0,9%.

Turystyka przynosi dochody wynoszące ponad 17% PKB.

Valletta

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Porty

Malta posiada dwa duże międzynarodowe porty morskie – jeden pasażersko-handlowy w Valletcie, drugi – w Birzebbuga, który stanowi główny węzeł przeładunkowy na skrzyżowaniu szlaków żeglugowych z Europy, Afryki i Bliskiego Wschodu.

27.01.2026

„PODNIESIENIE KOMPETENCJI KADRY DYDAKTYCZNEJ
SZKOŁY PODSTAWOWEJ W DUBICZACH CERKIEWNYCH”

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Ciekawostka

Rybie oczy na łodziach

Tradycyjne maltańskie łodzie *luzzu* mają na dziobie namalowaną parę oczu. To „Oczy Ozyrysa” – fenicki symbol, który ma chronić rybaków przed złymi duchami i niebezpieczeństwami na morzu.

Bibliografia i źródła informacji

Źródła merytoryczne (tekst):

- National Statistics Office (NSO) Malta – nso.gov.mt (oficjalne dane o gospodarce, PKB i demografii).
- Environment & Resources Authority (ERA) – era.org.mt (informacje o bioróżnorodności, centurii maltańskiej i ochronie wybrzeża).
- Visit Malta (Official Tourism Portal) – visitmalta.com (geografia regionów, opisy klifów Dingli i Valletty).
- Malta Film Commission – maltafilmcommission.com (źródło informacji o wpływie przemysłu filmowego na gospodarkę).

Źródła ilustracji i map:

- Wikimedia Commons – mapy geologiczne Malty oraz zdjęcia historyczne (Fort Ricasoli).
- Heritage Malta – heritagemalta.mt (dokumentacja fotograficzna zabytków z wapienia).
- Unsplash / Pixabay – fotografie krajobrazowe (Błękitna Laguna, wioska Popeye'a).

**Dofinansowane przez
Unię Europejską**

Dziękuję za uwagę

